

Nieuwsbrief van het bestuur oktober 2018.

Beste nabestaanden,

In september ontving u onze vorige nieuwsbrief. Inmiddels heeft zich weer een aantal ontwikkelingen voorgedaan waarvan we u graag via deze nieuwsbrief op de hoogte stellen.

1. Herdenking 2019

Iedere herdenking is voor ons een bijzonder moment. De herdenking in 2019, is dan 5 jaar na het neerhalen van vlucht MH17 en is een extra bijzonder moment, dat we niet ongemerkt voorbij willen laten gaan. Wij denken erover na om op 17 juli 2019 in de middag de herdenking te organiseren met de bekende elementen als het voorlezen van namen, een minuut stilte en een defilé langs het monument.

Daarnaast denken wij erover rond 17 juli een (internationaal) symposium te organiseren, waarin vanuit diverse invalshoeken wordt teruggekeken op wat zich de afgelopen vijf jaar heeft afgespeeld en waarin we ook een blik op de toekomst willen werpen. Hierover vinden op dit moment gesprekken plaats met onze vaste gesprekspartners over de inhoud en de financiering. Volgende nieuwsbrief hopen wij u meer te kunnen vertellen.

2. Repatriëring stoffelijke resten en persoonlijke eigendommen

In onze vorige nieuwsbrief hebben wij u aangegeven dat wij brieven hebben gezonden aan de ambassadeurs van de Russische federatie en van het Verenigd Koninkrijk in Nederland over het gesol met menselijke resten op en rond de crashsite in Oekraïne. Hierop is nog geen reactie ontvangen en wij zullen betrokkenen hierop aanspreken.

3. Toekomstige strafzaak

Op 19 september jl hebben wij gesproken met het Openbaar Ministerie over het strafrechtelijk onderzoek. Het onderzoek is nog steeds in volle gang en het Openbaar Ministerie kan nog niet aangeven wanneer een vervolgingsbeslissing zal worden genomen.

Eerder was besloten, dat de rechtszaak zou worden gevoerd bij de rechtbank Den Haag en inmiddels is besloten het Justitiele Complex Schiphol aan te wijzen als zittingslocatie. Ondertussen zijn de nodige voorbereidingen gestart voor een t.z.t. te houden rechtszaak. Een belangrijk punt is de mogelijkheid van nabestaanden om het proces bij te wonen of op andere wijze te volgen. Dat geldt uiteraard ook voor de niet-Nederlandse nabestaanden. De capaciteit aan zitplaatsen in het complex is beperkt. Want niet alleen nabestaanden, maar ook media, geïnteresseerden (het is een openbare zitting) en andere betrokkenen of vertegenwoordigers van overheden en grieving nations moeten een plaats kunnen krijgen. Het is dus niet zo, dat alle zitplaatsen beschikbaar zijn voor alleen maar de nabestaanden. Uiteindelijk bepaalt de rechtbank hoe het een en ander zal worden georganiseerd.

Omdat wij natuurlijk de positie van de nabestaanden nauwgezet bewaken, voeren wij hierover gesprekken met het OM en het ministerie van Justitie. Inmiddels heeft u naar aanleiding van die gesprekken met het Ministerie van Justitie hierover een brief van ons ontvangen met een aantal vragen over uw verwachtingen rond het volgen of bijwonen van het proces. In een volgende nieuwsbrief komen wij hier op terug.

Binnenkort zal het JIT/Openbaar Ministerie een nieuw E-magazine uitbrengen om de nabestaanden bij te praten over het onderzoek van het JIT. Hierin zullen echter geen nieuwe onderzoeksbevindingen worden gepresenteerd. Naarmate het onderzoek vordert, wordt het lastiger om informatie te delen zonder daarmee het onderzoek te schaden. Daarnaast zal (waarschijnlijk in november) een interview met mr. Fred Westerbeke in het relatiemagazine *Opportuun* van het OM verschijnen. Zodra het artikel is verschenen, wordt deze aan u beschikbaar gesteld.

4. Spreekrecht en slachtoffergesprekken

Onderstaande tekst stond ook in onze vorige nieuwsbrief, maar het leek ons goed deze nog een keer op te nemen. In het Nederlands recht hebben slachtoffers/nabestaanden voorafgaand, tijdens en na een strafzaak tegen verdachten van een misdrijf veel rechten. Te denken valt aan informatievoorziening door het OM, slachtoffergesprekken met de officier van justitie, eventueel voeging als benadeelde partij, spreekrecht, etc. Spreekrecht hebben nabestaanden in de volgende categorieën (informatie uit website Slachtofferhulp NL): ouders, grootouders, kinderen, kleinkinderen, broers, zussen, nichten, neven, ooms en tantes (maximaal 3 personen per slachtoffer), wettelijk vertegenwoordigers van een minderjarig slachtoffer, levensgezel en 1 ander familielid: als het slachtoffer/de nabestaande verstandelijk en/of lichamelijk niet in staat is om zelf te spreken of een gemachtigde die namens het slachtoffer spreekt. Bijvoorbeeld een familielid of een medewerker van Slachtofferhulp Nederland.

Het gaat dus om een zeer grote groep nabestaanden, die spreekrecht hebben of recht hebben op een slachtoffergesprek. Vanuit het OM/Justitie wordt gewerkt aan informatiebrochures ten behoeve van de nabestaanden. Als stichting houden wij goed in de gaten, dat uw rechten worden gewaarborgd. Binnenkort zullen wij gesprekken voeren met deskundigen op dit terrein, o.a. met Slachtofferhulp NL, Stichting Langsz (Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds- en Zeden Slachtoffers) en andere deskundigen.

5. Procedures bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens

Een aantal nabestaanden heeft enige tijd geleden besloten een klachtprocedure bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) tegen de Russische Federatie te starten. Deze nabestaanden hebben daartoe met hun advocaten (aangesloten bij het zg. Kernteam) no cure no pay overeenkomsten afgesloten op basis van een experimentenregeling.

Nabestaanden die zijn aangesloten bij Beer Advocaten stelden zich op advies van hun advocaat terughoudender op, omdat er grote twijfels waren/zijn over de vraag of een klacht wel ontvankelijk zou worden verklaard door het EHRM. Inmiddels heeft het JIT eind mei aangegeven, dat de Russische Staat betrokken is geweest bij het neerhalen van vlucht MH17 (de BUK-raket was volgens het JIT afkomstig van een Russische legerbasis). Vervolgens hebben de Nederlandse en Australische regeringen besloten Rusland aansprakelijk te stellen voor hun rol in het MH17-drama.

Nu is het zo, dat een burger een klacht kan indienen bij het EHRM binnen 6 maanden nadat hij/zij er kennis van heeft genomen (heeft kunnen nemen), dat er sprake is van aansprakelijkheid van een Staat. Die termijn verloopt eind november a.s. om te voorkomen, dat nabestaanden door het verlopen van de termijn hun eventuele rechten kunnen verliezen, heeft nu ook Beer advocaten hun cliënten in overweging gegeven een procedure te starten bij het EHRM.

6. Toevoegingen door Raad voor Rechtsbijstand bij procedures EHRM

Zoals boven gemeld, voert een aantal nabestaanden een procedure bij het EHRM op basis van no cure no pay-overeenkomsten. En dat betekent, dat bij een gewonnen procedure en toegekende financiële compensaties door het EHRM, de nabestaanden een bedrag aan hun advocaten moeten betalen van 25-35% van het toegekende compensatiebedrag.

Beer Advocaten werkt niet met deze regeling en heeft de Raad voor Rechtsbijstand gevraagd toevoegingen te verstrekken aan nabestaanden voor het voeren van procedures bij het EHRM. En dat betekent, dat de rechtsbijstand (behoudens extra onkosten) door de Raad voor Rechtsbijstand worden gefinancierd. Aanvankelijk bestond het voornemen bij de Raad om het verzoek af te wijzen. Beer Advocaten heeft tegen de voorgenomen afwijzing geprotesteerd bij de Raad en het bestuur van de stichting heeft in een gesprek met minister Blok en o.a. de Directeur-Generaal Rechtshandhaving en Rechtspleging erop aangedrongen dat er alsnog toevoegingen zouden worden verstrekt. Tot onze vreugde is dat ook gebeurd, zodat voor betrokken nabestaanden kosteloze rechtsbijstand (behoudens enige extra kosten) is verzekerd.

Dat brengt ons wel op de vraag hoe het nu kan, dat grofweg de ene helft van de nabestaanden kan procederen met door de overheid gefinancierde rechtsbijstand (cliënten die zijn aangesloten bij Beer Advocaten) en de andere helft (bij een gewonnen procedure en toegekende compensatiegelden) een rekening krijgt gepresenteerd tot 25% van de toegekende compensatiebedragen (cliënten die zijn aangesloten bij het Kernteam). Wij zullen het Kernteam hierop bevragen.

7. Nieuwe website

De huidige website van de stichting voldeed niet aan verwachtingen en is inmiddels niet meer online. Een nieuwe website is in productie. Op de nieuwe website zal ook een besloten deel voor de nabestaanden worden ingericht waarin u informatie krijgt die alleen voor u is bedoeld, zoals informatie vanuit de Stichting en informatie door de overheid. U kunt dan t.z.t. een gebruikersnaam en wachtwoord aanvragen om in te loggen. Daarnaast zullen wij ook een zogenaamde poll-functie in het besloten deel introduceren, die ons in staat stelt om over actuele ontwikkelingen op een snelle manier uw mening te vragen. Dat helpt ons dan weer in het verwoorden van de mening van de nabestaanden.

8. Reis Oekraïne

Zoals aangekondigd hebben wij op 8 oktober jl. gesproken met vertegenwoordigers van het ministerie van Buitenlandse Zaken en J&V en via een videoverbinding met vertegenwoordigers van de Nederlandse ambassade in Kiev overleg gevoerd over een eventuele reis naar Oekraïne. Wij zijn door het ministerie van BuZa geïnformeerd over de stand van zaken en problemen rond een eventueel bezoek. Samenvattend:

- Er is nog steeds een gewapend conflict in het rampgebied; rond de scheidslijn tussen het door de Oekraïense overheid gecontroleerd gebied en het separatistengebied vallen nog steeds regelmatig doden en gewonden onder de burgerbevolking. Ook is er nog steeds gevaar voor landmijnen.
- Noch de Nederlandse, noch de Oekraïense overheid kunnen garanties geven voor de veiligheid van bezoekers of adequaat optreden van politie en hulpdiensten bij incidenten ter plaatse.
- Er geldt nog steeds een negatief reisadvies.
- De persoonlijke veiligheid van bezoekers kan niet worden gegarandeerd.

- Voor een eventuele reis naar het rampgebied is Oekraïense toestemming vereist; inreizen vanuit de Russische Federatie is verboden
- De separatisten moeten bereid zijn om mee te werken aan een bezoek, maar Nederland onderhoudt geen contacten met de separatisten.
- Vervoer naar het rampgebied moet beveiligd worden, o.a. met pantserwagens. Dit levert een groot logistiek probleem op en zeer hoge kosten.
- Door de slechte bereikbaarheid van het rampgebied is een bezoek een meerdaags bezoek, terwijl er onvoldoende verblijfsmogelijkheden in het rampgebied zijn.

Om een bezoek te laten plaatsvinden moet allereerst voldaan zijn aan een aantal minimale randvoorwaarden ten aanzien van de veiligheidssituatie in het gebied:

- Er moet sprake zijn van langdurige en volledige naleving van het staakt-het-vuren door alle partijen in het gebied.
- Gedurende een langere periode moeten geen gewonden zijn gevallen (o.a. door mijnen) in het gebied rondom de crashsite en de weg die bij een bezoek gebruikt zou moeten worden om bij de crashsite te komen.
- De Speciale Monitoringsmissie van de OVSE moet bereid en in staat zijn een bezoek aan de crashsite te faciliteren.
- De Nederlandse regering kan in nauw overleg met de nabestaanden een faciliterende rol spelen bij het leggen van contacten ten behoeve van een bezoek aan de crashsite, maar kan evenmin garanties afgeven.

Concluderend moet dus worden vastgesteld dat op moment de situatie rond de crashsite te gevaarlijk is voor een bezoek. De Nederlandse regering begrijpt hoe pijnlijk het is voor de nabestaanden om de crashsite niet te kunnen bezoeken. De regering volgt ontwikkelingen op veiligheidsgebied nauwlettend. Als op enig moment gesignaleerd wordt dat mogelijk wel aan de noodzakelijk voorwaarden voor een bezoek aan de crashsite wordt voldaan dan zal de regering verder in contact treden met de nabestaanden.

9. Uitstel bezoek Kamercommissie Buitenlandse Zaken aan Russische federatie

Onlangs hebben wij onze brief van 20 september 2018 aan de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken over het voorgenomen bezoek aan de Russische Federatie toegezonden. Het was eigenlijk de bedoeling om met de Kamercommissie over de brief van gedachten te wisselen, ware het niet, dat de Kamercommissie vóór het gesprek had besloten het bezoek uit te stellen. Dit naar aanleiding van de publicaties rond de hackpogingen van Russische agenten in Den Haag. Op 10 oktober jl. heeft een gesprek van ons bestuur plaatsgevonden met de Kamercommissie. De commissie heeft nog eens toegelicht waarom zij aanvankelijk wél wilden gaan en dat de commissie van plan was vooral ook aan te geven hoe de kamer denkt over de Russische houding in het MH17-onderzoek.

10. Gesprek met minister Blok

3 á 4 keer per jaar is er een gesprek met de minister-president, en de ministers Blok en Grapperhaus. Op 17 oktober heeft weer een gesprek plaatsgevonden. Helaas waren de minister-president en minister Grapperhaus verhinderd i.v.m. verplichtingen in de Tweede Kamer. Namens de minister van J&V was Directeur-Generaal Rechtshandhaving en Rechtspleging mw. Anita Vegter aanwezig en namens de minister-president mr. Henk Korvinus, raadgever Recht en Veiligheid van de minister-

president. Naast het bestuur van de stichting was ook de werkgroep waarheidsvinding aanwezig. Korte samenvatting van het gesprek:

- De stichting heeft de minister gevraagd uit te leggen waarom het kabinet van mening was, dat het bezoek van de Kamerdelegatie aan de RF gewoon had kunnen doorgaan (zie punt 9). De minister heeft toegelicht dat de Tweede Kamerfracties zelf beslissen over hun reis. De minister-president heeft als mening gegeven dat NL het gesprek met RF moet blijven aangaan naast het aanspreken op onacceptabele acties zoals de hackpoging.
- De stichting heeft er bij het kabinet op aangedrongen druk uit te oefenen op de Raad voor Rechtsbijstand alsnog te besluiten toevoegingen te verstrekken aan nabestaanden die willen procederen bij het EHRM tegen de Russische Federatie (zie punt 6).
- De stichting heeft aangegeven in het kader van de subsidieaanvraag 2019 een post te willen opnemen voor de inhuur van juridische expertise t.b.v. het geven van duiding aan nabestaanden. Dit mede naar aanleiding van Kamervragen op dit punt en de toezegging van het kabinet tot financiële ondersteuning van de stichting.
- Staatsaansprakelijkheid Russische Federatie: de strategie van het kabinet blijft die van lange adem, blijven aanspreken en blijven zoeken naar openingen. Die schijnen er wel te zijn, maar Nederland heeft meer haast dan de RF. Dat de RF zich bereid heeft verklaard te praten mits rol van Oekraïne aan de orde komt, beschouwt men als zo'n opening/stapje. Momenteel wordt 'onderhandeld over het onderhandelen'. (punt werkgroep waarheidsvinding)
- Gremia als de EU zetten zich soms in om bepaalde dingen met de RF te bespreken, maar eigenlijk alleen op verzoek van Nederland (werkgroep waarheidsvinding)
- de Werkgroep heeft gevraagd, bij Russische kritiek op de onafhankelijkheid van het JIT, nog duidelijker uit te leggen dat de deelname van Oekraïne aan het JIT direct voortvloeit uit feit dat vlucht MH17 in Oekraïne is neergehaald en eigenlijk de rechtsmacht dus bij Oekraïne ligt..
- ten aanzien van de eventuele staatsaansprakelijkheid van Oekraïne in verband met het niet sluiten van het luchtruim heeft minister Blok aangegeven, dat de juridische haalbaarheid van een dergelijke actie niet groot is ("juridisch heel dun")

Tot slot hebben we onze dank uitgesproken voor inzet van het kabinet in het MH17-dossier en die bij Algemene Vergadering van de VN in het bijzonder.

Tot zover. We houden u op de hoogte.
Met hartelijke groet,
het bestuur